

КОНВЕНЦИЯ ОТНОСНО МЕРКИТЕ ЗА ЗАБРАНА И ПРЕДТВЪРЯВАНЕ НА НЕЗАКОНЕН ВНОС, ИЗНОС И ПРЕХВЪРЛЯНЕ НА ПРАВОТО НА СОБСТВЕНОСТ НА КУЛТУРНИ ЦЕННОСТИ

Ратифицирана с Указ № 1179 на Президиума на НС от 30.06.1971 г. - ДВ, бр. 53 от 6.07.1971 г. Издадена от Министерството на културата и туризма, обн., ДВ, бр. 44 от 27.05.2005 г., в сила от 24.04.1972 г.

Генералната конференция на Организацията на обединените нации за образование, наука и култура, състояла се в Париж от 12 октомври до 14 ноември 1970 г., на своята шестнадесета сесия,

Като припомня важността на съдържанието на Декларацията относно принципите за международно културно сътрудничество, приета на четиринадесетата сесия на Генералната конференция,

Като отчита, че обменът на културни ценности между страните с научна, културна и образователна цел разширява знанията за човешката цивилизация, обогатява културния живот на всички народи и поражда взаимно уважение и разбиране между страните,

Като отбелязва, че културните ценности са един от основните елементи на цивилизацията и културата на народите и че те придобиват реална ценност само когато техният произход, история и околна среда са известни до най-малките подробности,

Като отбелязва, че всяка държава е задължена да охранява своето наследство, състоящо се от културни ценности, намиращи се на нейна територия, от опасности, като кражба, нелегални разкопки и незаконен износ,

Като отчита, че за да предотврати тези опасности, всяка държава трябва да осъзнае още по-дълбоко моралния си дълг както към своето културно наследство, така и към културното наследство на всички народи,

Като отбелязва, че музеите, библиотеките и архивите представляват културни институции, които са длъжни да полагат грижи техните колекции да се създават на основата на всепризнатите морални принципи,

Като отчита, че незаконният внос, износ и прехвърляне на правата на собственост на културни ценности нанасят вреда на взаимното разбирателство между народите, на което ЮНЕСКО е задължена да съдейства, като препоръчва за тази цел на заинтересованите държави съответни международни конвенции,

Като счита, че за да бъде постигната ефективност, опазването на културното наследство трябва да бъде организирано както на национално, така и на международно равнище и че то изисква тясно сътрудничество между държавите,

Като взема под внимание, че Генералната конференция на ЮНЕСКО вече е приела препоръка по този въпрос през 1964 г.,

Като се запозна с новите предложения относно мерките, насочени към забрана и предотвратяване на незаконен внос, износ и прехвърляне на правото на собственост на културни ценности (въпрос, включен като точка 19 от дневния ред на сесията),

След като бе решила на своята петнадесета сесия, че поставеният въпрос следва да бъде предмет на международна конвенция,

приема на четиринадесети ноември 1970 г. тази конвенция.

Член 1

За целите на тази конвенция за културни ценности се считат ценности от религиозен или светски характер, които се определят от всяка държава като значими за археологията, доисторическия период, историята, литературата, изкуството и науките и които принадлежат към посочените по-долу категории:

а) редки колекции и образци на флората и фауната, минералогията, анатомията; предмети, представляващи интерес за палеонтологията;

б) ценности, отнасящи се до историята, в това число и историята на науката и техниката, историята на войните и обществата, а също така и живота на националните ръководители, мислители, учени и художествени дейци и събитията от национално значение;

в) находките от археологически разкопки (редовни и нелегални) и археологическите открития;

г) съставните елементи на разделени на части художествени и исторически паметници и на археологически обекти;

д) старинни предмети с давност повече от 100 години, като надписи, сечени монети и гравирани печати;

е) етноложки материали;

ж) художествени ценности като:

(i) платна, картини и рисунки изцяло ръчна изработка на каквато и да е

основа и от всякакъв материали (с изключение на фабрични десени и на изделия, изработени ръчно);

(ii) оригинални произведения на ваятелското и скулптурното изкуство от

всякакви материали;

(iii) оригинални гравюри, щампи и литографии;

(iv) оригинални художествени сглобки и монтажи от всякакви материали;

з) редки ръкописи и старопечатни книги, древни книги, документи и издания от особен интерес (исторически, художествен, научен, литературен и т.н.) - отделно или в колекции; пощенски, таксови марки и аналози - отделно или в колекции;

и) архиви, в това число и фонографски, фотографски и киноархиви;

к) мебелировка с давност повече от 100 години и старинни музикални инструменти.

Член 2

1. Държавите - страни по тази конвенция, изтъкват, че незаконният внос, износ и прехвърлянето на правото на собственост на културни ценности са една от главните причини за обедняване на културното наследство на страните, от които произхождат тези ценности, и че международното сътрудничество е едно от най-ефективните средства за опазване на въпросните културни ценности от всички опасности, свързани с тези действия.

2. За тази цел държавите - страни по конвенцията, се задължават да противодействат със средствата, с които разполагат, за да премахнат тази практика, да изкоренят нейните причини, да прекратят нейното осъществяване и да съдействат за получаване на необходимите компенсации.

Член 3

За незаконни се считат вносът, износът и прехвърлянето на правото на собственост на културни ценности, извършени в нарушение на правилата, приети от държавите участнички в съответствие с разпоредбите на тази конвенция.

Член 4

Държавите - страни по тази конвенция, признават, че по смисъла на конвенцията посочените по-долу категории ценности са част от културното наследство на всяка държава:

а) културни ценности, дело на творческия гений на отделни лица или колективи от граждани на дадена държава, както и културните ценности от важно значение за съответната държава, създадени на територията на тази държава от чуждестранни граждани или лица без гражданство, постоянни жители на тази държава;

б) културни ценности, открити на територията на дадена държава;

в) културни ценности, придобити в резултат на археологически, етноложки или научни експедиции, осъществени със съгласието на компетентните власти на страната, откъдето произхождат тези ценности;

г) културни ценности, придобити в резултат на доброволна размяна;

д) културни ценности, придобити в качеството на дарение, или закупени по законен път със съгласието на компетентните власти на страната, откъдето произхождат тези ценности.

Член 5

С цел обезпечаване на опазването на своите културни ценности от незаконен внос, износ или прехвърляне на правото на собственост държавите - страни по тази конвенция, се задължават да създадат на своята територия при подходящи за всяка страна условия една или няколко служби за опазване на културното наследство, ако такива служби все още не функционират и нямат достатъчно квалифициран персонал, необходим за ефективното осъществяване на изброените по-долу функции:

а) да съдействат за разработване на проекти на законодателни и нормативни актове за защита на културното наследство и по-специално за приемане на наказателни мерки срещу незаконния внос, износ и прехвърляне на правото на собственост на значими културни ценности;

б) да изготвят и обновяват на базата на националния регистър за защита списък на важните културни ценности - държавни и частни, чиито износ би довел до значително обедняване на националното културно наследство;

в) да съдействат за създаването или развитието на научни и технически институции (музеи, библиотеки, архиви, лаборатории, ателиета и т.н.), необходими за консервацията и популяризирането на културните ценности;

г) да организират контрол върху археологическите разкопки, да осигурят консервацията на определени културни ценности "in situ" (на място) и да охраняват отделни райони, определени за бъдещи археологически проучвания;

д) да установят правила за заинтересованите лица (консерватори, колекционери, антиквари и т.н.) в съответствие с етичните принципи, формулирани в тази конвенция, и да следят за спазването на тези правила;

е) да осъществяват възпитателна дейност с цел пробуждане и укрепване на чувството на уважение към културното наследство на всички държави, да осигурят широко разпространение на разпоредбите на тази конвенция;

ж) да следят всеки случай на изчезване на културни ценности да получи необходимото разгласяване.

Член 6

Държавите - страни по тази конвенция, се задължават:

а) да изготвят подходящо свидетелство, с което държавата износител да удостоверява, че е дала разрешение за износ на една или няколко културни ценности. Това свидетелство трябва да придружава културната или културните ценности, изнасяни в съответствие с приетите правила;

б) да забранят износа от своя територия на културни ценности, към които не е приложено горепосоченото свидетелство;

в) да доведат тази забрана по подходящ начин до знанието на обществеността и по-специално на лицата, които биха могли да изнасят или внасят културни ценности.

Член 7

Държавите - страни по тази конвенция, се задължават:

а) да приемат всички необходими мерки в съответствие с националното законодателство за предотвратяване на придобиването от музеи и други подобни институции, действащи на тяхната територия, на културни ценности, произхождащи от друга държава - страна по Конвенцията, които са били незаконно изнесени след влизане в сила на тази конвенция. Всеки път, когато е възможно, да информират държавата, откъдето произхожда тази културна ценност и която е страна по тази конвенция, за предлагането на подобни културни ценности, изнесени незаконно от тази държава след влизането в сила на тази конвенция и за двете държави;

б) (i) да забранят вноса на културни ценности, откраднати от музеи, религиозни или светски обществени паметници или от подобни институции, разположени на територията на друга държава - страна по тази конвенция, след влизането в сила на конвенцията по отношение на заинтересованите държави, при условие че бъде доказано, че въпросните ценности са вписани в списъка на предметите, принадлежащи на дадената институция;

(ii) да предприемат по молба на държава - страна по конвенцията, съответните мерки за конфискуване и връщане на всяка открадната културна ценност, внесена след влизането в сила на тази конвенция по отношение и на двете заинтересовани държави, при условие че държавата молителка изплати справедливо обезщетение на добросъвестния купувач или лицето, което има законното право на собственост на тази ценност; молбите за изземване и връщане се отправят по дипломатически път; държавата молителка следва да представи за своя сметка цялата документация и всички доказателства, необходими за обосноваване на нейното искане за изземване и връщане; държавите - страни по конвенцията, не облагат с никакви митнически или други такси културните ценности, връщани в съответствие с този член; всички разходи, свързани с връщането на една или повече от въпросните културни ценности, са за сметка на държавата молителка.

Член 8

Държавите - страни по тази конвенция, се задължават да налагат наказателни или административни наказания на всички лица, отговорни за нарушаването на забраните, предвидени в членове 6 (б) и 7 (б).

Член 9

Всяка държава - страна по тази конвенция, чието културно наследство е застрашено от кражба на археологически или етноложки материали, може да се обърне към съответните засегнати държави. При такива случаи държавите - страни по тази конвенция, се задължават да участват във всяка съгласувана международна дейност за определяне и прилагане на необходимите конкретни мерки, в това число и контрол върху вноса, износа

и международната търговия с дадените специфични културни ценности. До сключване на съответно споразумение всяка заинтересована държава следва да приеме според възможностите си предварителни временни мерки, насочени към предотвратяване нанасянето на непоправима вреда на културното наследство на държавата молителка.

Член 10

Държавите - страни по тази конвенция, се задължават:

а) да ограничават посредством образование, информация и бдителност прехвърлянето на културни ценности, незаконно изнесени от която и да е държава - страна по тази конвенция, и в зависимост от условията във всяка страна да задължат антикварите, под страх от наказателни или административни наказания, да водят регистър, в който да отбелязват произхода на всяка културна ценност, името и адреса на доставчика, описанието и стойността на всяка продадена ценност, а така също да информират купувачите на културни ценности за възможността да бъде издадена забрана за износа на тази ценност;

б) да се стремят с помощта на образованието да изградят и развият в общественото мнение чувството за стойност и значение на културните ценности, за опасностите за културното наследство, като кражба, нелегални разкопки и незаконен износ.

Член 11

За незаконни се считат и нелегалният износ и прехвърлянето на правото на собственост на културни ценности, представляващи пряк или косвен резултат от окупацията на дадена страна от чуждестранна сила.

Член 12

Държавите - страни по тази конвенция, следва да уважават културното наследство на териториите, за чиито външни връзки носят отговорност, и да вземат целесъобразни мерки за забрана и предотвратяване на незаконния внос, износ и прехвърляне на правото на собственост на културни ценности от тези територии.

Член 13

Държавите - страни по тази конвенция, се задължават също така в съответствие със законодателството на всяка държава:

а) да предотвратяват с всички налични средства прехвърлянето на правото на собственост на културни ценности, което ще способства за незаконния внос или износ на тези ценности;

б) да вземат мерки за насърчаване на съвместното сътрудничество между съответните компетентни служби с цел възможно най-бързо улесняване връщането на незаконно изнесените културни ценности на техния законен собственик;

в) да допускат предявяването на иск за връщане на загубени или откраднати културни ценности от страна на техния законен собственик или от негово име;

г) да признават освен това неотменното право на всяка държава - страна по тази конвенция, да класифицира и обяви за неотчуждаеми някои културни ценности, които по тази причина не трябва да бъдат изнасяни, както и да съдействат за обратното връщане на такива културни ценности на заинтересованите държави, в случай че са били изнесени по-рано.

Член 14

За да предотврати незаконния износ и да изпълни задълженията си, свързани с осъществяването на разпоредбите на тази конвенция, всяка държава - страна по конвенцията, трябва в рамките на своите възможности да предостави на националните служби за опазване на културните ценности достатъчно финансови средства, като в случай на необходимост създаде специален фонд за тази цел.

Член 15

Тази конвенция по никакъв начин не възпрепятства държавите страни да сключват помежду си специални споразумения или да продължат осъществяването на вече сключени такива за връщането на културни ценности, изнесени по някаква причина от територията, от която произхождат, преди влизането в сила на тази конвенция по отношение на заинтересованите държави.

Член 16

Държавите - страни по тази конвенция, ще информират в периодични доклади, представени на Генералната конференция на Организацията на обединените нации за образование, наука и култура, в определени от нея срокове и форми за приетите законодателни и нормативни актове, за всички други мерки, приети с цел изпълнение на тази конвенция, а също така и за опита, натрупан в тази област.

Член 17

1. Държавите - страни по тази конвенция, могат да се обръщат за техническо съдействие към Организацията на обединените нации за образование, наука и култура и по-специално по въпроси, свързани със:

- а) информацията и образованието;
- б) консултацията и експертните услуги;
- в) координацията и посредничеството.

2. Организацията на обединените нации за образование, наука и култура може по своя инициатива да осъществява научни изследвания и да публикува монографии по проблемите, свързани с незаконното движение на културни ценности.

3. За тази цел Организацията на обединените нации за образование, наука и култура може да прибегва към сътрудничеството на всяка компетентна неправителствена организация.

4. Организацията на обединените нации за образование, наука и култура може по своя

инициатива да прави предложения на държавите страни, отнасящи се до осъществяването на тази конвенция.

5. По молба на най-малко две държави - страни по тази конвенция, между които са възникнали разногласия относно нейното прилагане, ЮНЕСКО може да предложи своето посредничество за постигане на съгласие между тях.

Член 18

Тази конвенция е съставена на английски, испански, френски и руски език, като всичките четири текста имат еднаква сила.

Член 19

1. Тази конвенция подлежи на ратификация или приемане от държавите - членки на Организацията на обединените нации за образование, наука и култура, съгласно техните конституционни и законови процедури.

2. Ратификационните документи или документите за приемане се депозират при Генералния директор на Организацията на обединените нации за образование, наука и култура.

Член 20

1. Тази конвенция е открита за присъединяване от всички държави, които не са членки на Организацията на обединените нации за образование, наука и култура, поканени от Изпълнителния съвет на организацията да се присъединят към нея.

2. Присъединяването се осъществява посредством депозиране на документ за присъединяване при Генералния директор на Организацията на обединените нации за образование, наука и култура.

Член 21

Тази конвенция влиза в сила три месеца след датата на депозиране на третия документ за ратификация, за приемане или присъединяване, но само по отношение на държавите, които са депозирали своите документи за ратификация, приемане или присъединяване до тази дата, или по-рано. По отношение на всяка друга държава конвенцията влиза в сила три месеца след депозиране на нейния документ за ратификация, приемане или присъединяване.

Член 22

Държавите - страни по тази конвенция, изтъкват, че нейното действие се разпростира не само върху териториите на техните метрополии, но и върху териториите, за чиито външни връзки носят отговорност. Те се задължават да се консултират, ако това е необходимо, с правителствата или компетентните власти на споменатите територии в момента на ратификацията, приемането или присъединяването или преди това, за да обезпечат прилагането на конвенцията на тези територии, както и да уведомят писмено Генералния директор на Организацията на обединените нации за образование, наука и култура за териториите, на които ще се осъществява конвенцията. Тази ратификация следва да влезе в сила три месеца след нейното депозиране.

Член 23

1. Всяка държава - страна по тази конвенция, може да денонсира конвенцията от свое име или от името на всяка територия, за чиито външни връзки носи отговорност.

2. Денонсирането се извършва с писмено уведомление, депозирано при Генералния директор на Организацията на обединените нации за образование, наука и култура.

3. Денонсирането влиза в сила дванадесет месеца след датата на получаване на документа за денонсиране.

Член 24

Генералният директор на Организацията на обединените нации за образование, наука и култура информира държавите - членки на организацията, посочените в член 20 държави, които не са членки на Организацията, а също така и Организацията на обединените нации за депозирането на всички документи за ратификация, приемане или присъединяване, посочени в членове 19 и 20 , както и за уведомленията и документите за денонсиране, посочени в членове 22 и 23 .

Член 25

1. Тази конвенция може да бъде променена от Генералната конференция на Организацията на обединените нации за образование, наука и култура. Промененият текст ще обвързва обаче само тези държави, които станат страни по променената конвенция.

2. В случай че Генералната конференция приеме нова конвенция в резултат на пълна или частична промяна на тази конвенция, и освен ако новата конвенция не съдържа други разпоредби, тази конвенция ще бъде закрыта за ратификация, приемане или присъединяване от датата на влизане в сила на новата променена конвенция.

Член 26

В съответствие с член 102 от Хартата на Организацията на обединените нации тази конвенция се регистрира в Секретариата на Организацията на обединените нации по молба на Генералния директор на Организацията на обединените нации за образование, наука и култура.

Съставена в Париж на 17 ноември 1970 г. в два автентични екземпляра, подписани от Председателя на шестнадесетата сесия на Генералната конференция и от Генералния директор на Организацията на обединените нации за образование, наука и култура, които ще бъдат депозирани в архивите на Организацията на обединените нации за образование, наука и култура, като по едно заверено копие бъде предоставено на всички държави, посочени в членове 19 и 20 , както и на Организацията на обединените нации.

В уверение на което полагат своите подписи на седемнадесети ноември 1970 г.